

Kap 59 : ”1996/09 – Drottningsskolan”

Det som populärt kallas för ”Drottningsskolan” pågick från Victorias studentexamen den 5 juni 1996 till hennes fil kand-examen den 8 juni 2009. Drottningsskolan blandade teori och praktik. Det ingick också mediehantering och att finna en personlig stil. ”Utbildningskommittén” var CG själv, från 2000 Elisabeth Tarras-Wahlberg och från 2005 Victorias fd engelsklärare Louise Dinkelspiel som administratör på halvtid. Det finns inga uppgifter om Silvias roll men Victoria har talat om att utbildningens inriktning diskuterades hemma och även i en bredare grupp. Två i den bredare gruppen var Investors vd Marcus Wallenberg och (små)Företagarnas vd Gunvor Engström som hjälpte till med att utforma industriprogrammet. (Det finns en uppgift att Dinkelspiel anställdes som studiehandledare eller mentor¹⁴³⁹ men någon sådan kompetens hade hon inte. Senare har hon dementerat uppgiften.)

Eftersom det inte fanns någon kursbok eller arbetsbeskrivning av ämbetet var det kopiering som gällde. Victoria kopierade sina föräldrar och även andra tronföljare – främst de nordiska. Det blev en smula inskränkt. Victoria har fått frågor om vilka personer hon beundrar. Dessa har varit hennes far, mor och gammelfaster drottning Ingrid med motiveringarna: Hennes far därför att han var så kunnig i vad det innebar att vara kung. Hennes mor därför att hon förmått anpassa sig till sin roll och var så bra på att kommunicera med människor. Hennes gammelfaster för att hon hade perspektiv på detta med att vara kunglig. Hon har en tillräckligt god relation med kronprinsarna Frederik av Danmark & Haakon av Norge för att kunna diskutera sina problem med dem. Icke kungliga begriper normalt inte vad hon talar om. Relationen till drottning Margarethe av Danmark förefaller inte vara så bra – kanske en generationsfråga men har möjligen något med kvinnlig tronföljd att göra. När Margarethe tillträdde började hon med att be om ursäkt för sitt kön och sade att det givetvis varit närmare monarkins sanna väsen om det varit en man som besteg tronen.

Med allt detta kopierande har Victoria haft svårt att etablera en självständig profil. Det blir lite av varje. Hon har liksom sin mor en särartsfeministisk sida: Kvinnor är födande – män är dödande. Förmodligen anledningen till att hon valde bort officersutbildningen. Efter sin praktik på SEB 2003 talade hon även om vikten av lika lön och fler kvinnor på chefsposter. Hon påstås ha påverkats till det genom familjen Collert. Daniels far Göran Collert delar varje år ut ett jämställdhetspris i hustruns namn om jämställdhet inom banksektorn: ”Anna var en stor personlighet. Plåt och sammet brukade hon säga om sig själv. Hon klarade ett utsatt jobb utan att ge avkall på sin kvinnlighet. Det var kanske hennes stora bedrift.”¹⁴⁴⁰ Victoria anser också att ”Kvinnor är mer känsliga och har lite fler antenner än män.”¹⁴⁴¹ Hur det nu är med detta har hon inga hovdamer men tre och senare sex kvinnliga adjutanter.

Hon har uppträtt på Gaygalan där hon 2013 delade ut priset ”Årets homo” till författaren och komikern Jonas Gardell. De homosexuellas situation skall enligt Bertil Ternert vara en av hennes prioriterade frågor. Hon intresserar sig också för miljöfrågor – har t o m gått en universitetskurs (cirka en månad) om polarmiljöer – men det är svårt att avgöra allvaret i engagemanget. Några omfattande kunskaper i ämnet har hon i alla fall inte.

*

¹⁴³⁹ Johan T Lindwall. Hon är Victorias okända mentor. Expressen, 2007-11-11.

¹⁴⁴⁰ Kerstin Weigl. Han delar ut pris till sin frus minne. Aftonbladet, 1999-01-27.

¹⁴⁴¹ Isaac Pineus. Näringslivets första dam. Affärsvärlden, 2003:26.

Jämfört med diskussionerna om CGs utbildning har det varit obegripligt tyst om Victorias utbildning. Den skulle nog mått bra av att diskuteras i en bredare krets:

I snart trettio år har den folkkära kronprinsessan Victoria stått i rampljuset och fått privatlivet granskat av press och allmänhet. Men trots den hårda bevakningen är det förvånansvärt lite diskussion om hur vår tronföljare förbereds för sitt uppdrag. Insynen är knapp och det enda som diskuteras med jämna mellanrum är kungafamiliens apanage. De avgörande besluten i kronprinsessans liv fattas i en hemlig sluten krets, där kungen har sista ordet.

Efter samtal med en rad personer med insyn i hovet är intrycket att undfallenhet och prestige gått före pragmatism och omtanke när det gäller Victorias skolning. Som främsta brister märks att hon inte har någon akademisk examen, och att hennes personliga och professionella stöd borde ha rymt en målmedveten och varaktig mentor.

Kungen betecknas av många som mycket allmänbildad – men av andra som ointellektuell och obildad. Möjligen spelade hans egen brist på akademisk utbildning in i beslutet om att Victorias utbildning skulle bestå av studier varvade med praktiktjänstgöring och representation, inte olik den han själv fick som ung. Men det är närmare ett halvt sekel sedan. Somliga tycker att den pågående utbildningen ger en bredd som inget universitet kan erbjuda. Andra anser att bara en akademisk utbildning kan ge det självförtroende och den status som ledande positioner i ett modernt samhälle kräver. Inte minst i ljuset av att allt fler kungligheter är välutbildade, inte minst de ingifta.

...
Gymnasiestudierna klarade Victoria med den äran – och många privatlektioner. Hennes svåra dyslexi innebar förvisso att hon behövde en del hjälp men den vässade också hennes förmåga att lyssna och observera. Sedan var alltså tanken att hon skulle inleda sin skraddarsydd utbildning för framtida uppgifter, men där gick något snett. Plötsligt blev uppgifterna och kraven alltför stora, alltför tidigt. Stödet var otillräckligt och snart syntes kvällstidningarnas rubriker om anorexi. Victoria skickas till USA. En välbehövlig time-out, kanske, men utan stöd och plan för sin vistelse.

– Hon hade behövt en bra, aktiv och förstående handledare, säger en källa som pekar på prinsessan Madeleine, vars mentor Lena Ramel haft förmågan att leda rätt och förbereda på bästa sätt.

I stället blev Elisabeth Tarras-Wahlberg Victorias rådgivare när hon återvände från USA. Men Elisabeth Tarras-Wahlberg hade redan ett heltidsjobb som hovets informationschef och hade kanske inte koll på vad Victoria behövde i form av förberedelser och stöd.

– Hon är jättebra med massmedia men klarade inte att ge det stöd som Victoria behövde, säger en källa som menar att Tarras-Wahlbergs betydelse som Victorias mentor minskat.¹⁴⁴²

Artikeln tycks ha tagit skruv för höstterminen 2007 svängde Victoria och beslöt att lägga ihop sina utbildningar till en fil kand med Freds- och konfliktforskning på Uppsala universitet (90 poäng), Statskunskap på Stockholms universitet (60 poäng), UD:s diplomatprogram (30 poäng) och Yale-kursen i Basic Drawing (7 poäng). Det blev i slutändan ganska rörigt.

Victoria förefaller ha bestämt sig för att läsa Freds- och konfliktforskning under tiden hon var i Amerika. Möjligen efter sitt FN-besök. Hon gick tre fristående ”kurser” i ämnet hösten 2000, våren 2002 och hösten 2008. Kurs 1 var den amerikanska ”privatutbildningen” om aktuella frågor i amerikansk politik inom området ”Internationella relationer”. Kurs 2 var en sex veckor lång specialkurs i Uppsala för utländska forskare och studenter om pågående konflikter. Hon skall ha deltagit i ett grupparbete som ledde fram till en uppsats om strukturerna i lösningen av konflikterna i bl a de baltiska länderna och hur de stod upp mot OSSE:s direktiv och principer. Det ingick en studieresa till Riga.^{1443,1444} Kurs 3 var ett veckolångt ”Top Level”-seminarium i Uppsala om pågående konflikter med beslutsfattare

¹⁴⁴² Lisa Bergman. Är hon redo? Fokus, 2007:24.

¹⁴⁴³ Alice Bah & Elisabeth Tarras-Wahlberg. Victoria, Victoria. 2002.

¹⁴⁴⁴ Svante Lidén. Sex veckor i Uppsala för 67 200 kronor. Aftonbladet, 2002-04-20.

inom olika internationella organisationer, diplomater och forskare.¹⁴⁴⁵ Dessutom idkade hon självstudier och gick närliggande utbildningar. Våren 2009 tenderade hon muntligt på Stockholms slott för prof Peter Wallensteen & prof Thomas Olsson. Olsson satt med för att intyga att Victoria trots sin icke reguljära studiegång hade kunskaper motsvarande en reguljär utbildning i freds- och konfliktforskning kurs A-C.

Det som blev mest omtalat var att hon p g a sin dyslexi i stället för en C-uppsats i freds- och konfliktforskning fick skriva en friare uppsats med titeln ”En jämförande studie av fredsbevarande operationer”. Uppsatsen hade startat livet som ett projektarbetet för kurs 1 om ”FN:s roll i Irak” som hon byggde på med intervjuer om ytterligare konflikter: Kofi Annan & Rolf Ekéus (Irak), Jan Eliasson (Sudan), Finlands president Martti Ahtisaari (Kosovo), Svenska Afghanistankommitténs generalsekreterare Torbjörn Pettersson m fl. Slutsatsen var ungefär att problemen bakom konflikterna var komplexa och att vi alla präglades av våra kulturer när vi försökte lösa dem. Uppsatsen hemligstämplades efteråt – som det tycks av Peter Wallensteen själv – med motiveringen att hon där framförde personliga omdömen om främmande makt. Vissa delar lämnades dock ut: Innehållsförteckningen, metoddelen, sammanfattningen och litteraturförteckningen.¹⁴⁴⁶ Mina egna försök att få ett exemplar har varit fruktlösa. Wallensteen arkiverade aldrig uppsatsen och påstår nu att den försvunnit. Victoria hänvisar till Wallensteens exemplar.

Victorias kurser i statskunskap genomfördes på motsvarande sätt. A- och B-kursen gjordes som betalutbildningar. Enligt olika källor följde hon B-kursen (inriktningen krishantering & internationell samverkan) som extern hösten 2004 & våren 2005 och A-kursen (inriktningen svensk och internationell politik & introduktionskurs i politisk teori och komparativ politik) som extern hösten 2007 & våren 2008. Omvänd ordning således. Hon tenderade A-kursen våren 2008 och B-kursen våren 2009. Förmodligen muntligt för prof Tommy Möller. De hade träffats redan 1997 när han gav henne privatlektioner som en förberedelse till studiebesöken hos riksdag och regering. Eftersom Möller vid denna tid hade en tjänst i Uppsala var det förmodligen hos honom Victoria 1998 hade tänkt läsa statskunskap.

Både Wallensteen, Olsson & Möller blev inbjudna till vigselceremonin. Hemlighetsmakeriet omkring Victorias fil kand har dock inte varit bra för deras rykte. Särskilt Wallensteen antas ha varit alltför tillmötesgående. Inte heller Victoria har sluppit kritik. Gör hon sak av att vara en alldeles vanlig medborgare får hon också agera som en sådan och inte köpa sig fram.

Läsåret 2006/2007 följde Victoria delar av diplomatprogrammet som extern. Utbildningen omfattade föreläsningar i utrikes- och säkerhetspolitik, EU-kunskap, riksdagen och dess arbetsformer, handelspolitik, folkrätt m m och även seminarier, studiebesök, gruppövningar och förhandlingsövningar. Examen var närvaro, lämplighet för diplomatyrket och skrivningar. Efteråt friskade hon upp sin franska och praktiserade två veckor på EU.

Under drottningsskolan kompletterade Victoria även sina historiekunskaper med en ”föreläsningsserie” om Sveriges regenter av Herman Lindqvist. Lindqvist träffade henne regelbundet 2005-2008, bjöds på thé, och lade ut texten. ”Vi pratade igenom hela den svenska historien från början till slut två gånger. Först de stora politiska dragen, de stora militära händelserna, utvecklingen i samhället, sen regenterna och deras familjer.”¹⁴⁴⁷

¹⁴⁴⁵ Karin Nygård. Victoria i Uppsala för ny förkovran. Uppsala Nya Tidning, 2008-12-04.

¹⁴⁴⁶ Niklas Skeri. Kronprinsessan ansöker om examen - utan uppsats. Uppsala Nya Tidning, 2009-06-02.

¹⁴⁴⁷ Herman Lindqvist. Mitt i allt - Historien om Herman Lindqvist om han får berätta den själv. 2012.

*

Eftersom drottningsskolan var 13 år lång, ändrade kurs två gånger och dessutom var uppblandad med reguljär representation är det inte helt lätt att beskriva tankegångarna. CG var från början inställd på en exakt eller nästan så upprepning av sin egen kungaskola: två år officersutbildning, ett år akademisk utbildning, tre år kurser och praktik. Allt skulle dock ske i en lugnare takt så att dottern kunde tillgodogöra sig innehållet bättre än han själv haft möjligheter att göra. Nu blev det så här:

1. Hon bytte ut den 2-åriga officersutbildningen mot tre veckor soldatutbildning inom SwedInt, s k ”gröntjänst” – en orienteringskurs för civila som skulle tjänstgöra utomlands i multinationella fredsoperationer. Hon gick även en serie kurser om totalförsvaret.
2. Hon gjorde praktik och studiebesök på ett antal svenska stor-, mellan- och småföretag: SEB, Investor, Stora Enso, Ericsson, Hennes & Mauritz, Saab, Volvo, Saab Ericson Space, Biotech, ABB, Astra Zeneca, Plan Sverige, LRF, Sånga Säby Säteri, Vevelsund, Kungsåra prästgård, Enge fårgård, Göteborgs fiskeauktion, Dala choklad, Bredbandsbolaget, bolaget 3 m fl.
3. Hon gjorde studiebesök och genomgick utbildningar hos riksdag, regering och departement: Riksdagen, regeringskansliet, statsrådsberedningen, justitie- & försvarsdepartementet. Hon följde CG under dennes ämbetsutövning.
4. Hon gjorde en lång utbildning på UD, en kortare på SIDA och studiebesök på utrikesdepartementet, ambassaderna, EU & FN. Där ingick också praktik och studiebesök på samarbetsorganisationer med näringslivet – Invest in Sweden Agency, exportrådet, Turistrådet, Svenska institutet, Stockholms handelskammare, World Economic Forum i Davos & Tällbergs forum.
5. Hon gjorde studieresor till Nordvästafrika, Egypten, Jordanien, Saudiarabien, Dubai, Indien, Bangladesh, Japan, Australien, Ryssland, Kina & Nordamerika.

Ett sätt att analysera Victorias intressen är att man radar vilka eliter hon uppmärksammat under drottningsskolan. Tabellen nedan är baserad på Anita Göransson (2007) lista av svenska eliter.¹⁴⁴⁸ 1=mest att säga till om, 18=minst att säga till om. Kryssen representerar de grupper som Victoria ägnat tid genom praktik, studiebesök och/eller utbildningar. Slutsats: Victoria intresserar sig för statsapparaten, näringslivet, militären och UD. Hon är ointresserad av det svenska civilsamhället. Förmodligen hänger det ihop med de ideal som odlas vid hovet. Hovet består av ämbetsmän, industrialister, diplomater och militärer. Det märks.

Inkluderar man även hennes representation 1997-2011 blir bilden mera splittrad. Som kunglig trainee får hon ta det som föräldrarna inte har tid och lust med. Då uppmärksammas även delar av civilsamhället. Det som inte finns med alls är arbetsmarknadens parter och de politiska partierna. Man kan väl därför utgå ifrån att Victoria är lika politiskt naiv som sina föräldrar och kommer att upprepa deras misstag.

¹⁴⁴⁸ Anita Göransson. Maktens Självbild: karriärer och barriärer. Kapitel 20. I: Anita Göransson (red). Maktens kön : kvinnor och män i den svenska makteliten på 2000-talet. 2007.

Det är svårt att säga vad som är ”Victoria” i allt detta. Hon förnekar att föräldrarna försökt tvinga henne till någonting – tvärtom hade hon alltid frågat dem till råds! Förmodligen skall man bara tro henne till hälften. En journalist frågade CG vad hans bästa råd varit. CGs svar: ”Jag bad henne tänka själv.” Senare har han vägrat svara. Man får väl förmoda att Victorias ”fredligare” framtoning är hennes egen idé. Eftersom det inte finns någon uppgift om att hon mönstrat – det skulle i så fall varit 1995 myndighetsåret – måste det varit då hon beslöt sig. Hon har efter drottningsskolan t o m talat om att arbeta deltid på Sipri.

I skolan skrev hon en uppsats om president Nelson Mandela (1918-2013) som hon beundrar och har träffat under dennes Sverigebesök mars 1990 efter frigivningen ur fängelset (osäker uppgift dock), under hans statsbesök 1999 och eventuellt fler gånger. Ytterligare en person hon beundrar är påven Karol Józef Wojtala (1920-2005; Johannes Paulus II) som hon träffat fyra gånger – sista gången för ett längre samtal med tolk. Båda är mycket omskrivna som frontalfigurer i en fredlig samhällsomvandling – kanske en inspirationskälla för Victorias senare studier. Mandela hade faktiskt kungligt påbrå – hans farsfarsfar var kung över Thembufolket i östra delen av Sydafrika.

Tabell. Den svenska elitens rangordning av de som har makt i dag (=2001). Kolumn 1: Rangordning; 1=mest att säga till om; 18=minst att säga till om. Kolumn 2: Skattning; 10=mycket att säga till om; 1=lite att säga till om. Kolumn 4: Om de haft en framträdande plats i drottningsskolan (kryss) eller enbart uppmärksammats i representationen (kryss inom parentes). Källa: Anita Göransson. (2007) Maktens Självbild: karriärer och barriärer.

1	8.37	Press, radio, tv	(x)
2	7.98	Regeringen	x
3	7.74	Finansmarknaden	x
4	6.69	LO (fackförening)	
5	6.69	Privata näringslivet	x
6	6.68	Tjänstemän (fackförening)	
7	6.54	Riksdagen	x
8	6.41	EU	x
9	5.95	Politiska partier	
10	5.87	SAF	
11	5.75	Domstolarna	x
12	4.82	Medborgarna	(x)
13	4.41	Folkrörelser, ideella org	(x)
14	4.31	Kultursfären	(x)
15	4.22	Universiteten	(x)
16	3.41	Militären	x
17	2.92	Svenska kyrkan	(x)
18	2.69	Kungahuset	(x)

Kritiken av drottningsskolan har varit: (1) Att den tagit så lång tid. 13 år för en fil kand + lite yrkespraktik! (2) Att den passiviserar monarkin. Kunskaperna från studierna i freds- och konfliktforskningen kommer hon aldrig att kunna använda. Studierna i statskunskap går ut på att anpassa henne till regelverket. Bättre med ämnen som omvärldsanalys, genusvetenskap och journalistik! (3) Att hon inte behöver en yrkesutbildning utan ett ”medborgarcertifikat”. ”Man skulle ju kunna tro att någon som är en framtida regent för Sverige skulle ha en riktig utbildning. Kungen av Jordanien (litet skitland i mellanöstern) har t ex en utbildning som läkare och en utbildning som civilekonom. Vad jag kan se har hon läst statskunskap tre gånger och lite språk.”

Att kontrastera mot tidningen Chefs omdöme: ”Att marknadsföra Sverige kräver mera av uthållighet och social kompetens än av akademiska meriter. Ämbetet är livslångt och folk får inte hinna tröttna.” Den norske statsvetaren Carl Grimstad: ”Victoria har som utbildning att vara generalist, inte specialist. Hon måste veta vad hon gör så att hon undviker skandaler à la Brunei. Efter 1973 blev det en klyfta mellan monarken och politiken. Kung Carl Gustaf är för dåligt orienterad. Det är bättre i Norge.”

*

I Drottningsskolan ingick mediehantering. Victorias inställning till medierna förefaller vara som i Billy Wilders film Sensationen för dagen där medierna och publiken liknas vid en tuggummituggande skallerorm. Victoria ömsom övar ormtjusarkonster – ömsom slår med piska. De som varit mest utsatta är ”hovjournalisterna” på Svensk Damtidning, Expressen & Aftonbladet som hon både är beroende av och som hon föraktar in i märgen. Under en studieresa i Jordanien mars 2001 gav hon sig på Johan T Lindwall för alla artiklar om hennes vänkrets ”och gav mig en utskällning utan dess like”.¹⁴⁴⁹ Senare utskåpningar har varit att Lindwall inte är en journalist utan en humbug som hittar på sina nyheter. Att David Nyhlén är en omogen fjant o s v. Man skulle kunna tro att hon är vänligare inställd till Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet eller Dagens Industri men nej. Dessa journalister vill höra hennes åsikter i olika ämnen – vilket är förbjudet. Mest till sin fördel är hon i specialtidningar där ämnet är givet, i TT där journalisten saknar agenda och i sina klämmiga ”oneliners”. Hennes uppväxthistoria (minus vänner, fiender, pojkar och bekanta) har traderats hur många gånger som helst men är ändå full av luckor. Det är mycket tal om hennes genomärliga personlighet men det verkar som en officiell ”persona” intränad av hennes mentor Elisabeth Tarras-Wahlberg som har ungefär samma framtoning själv.

Det är svårt att helt förstå den aggressivitet hon lägger i dagen. Kanske är journalisternas frågor för personliga? Kanske blir det för tydligt att hon inget har att säga? Journalister som frågar om hennes privatliv blir avsnoppade. ”Du har visst bara en enda fråga.” Journalister som frågar efter hennes politiska åsikter likaså. ”Det är väldigt viktigt att vi i kungahuset är opolitiska. Så vi ska nog sluta prata politik nu.” När Victoria gillar frågorna – när de handlar om Estelle och husdjuren – blir det personliga och avspända svar. Ibland släpper hon ner garden så långt som att svenska folket kan ana hennes åsikter i olika samhällsfrågor: Hon är emot könskvotering. Hon är för Euron. Varför är en gåta eftersom hon aldrig motiverar sig. Hon tycker om att framhålla hur pliktrogen hon är. Det är också synd om henne. Hur hon skulle klara sig i en normal politisk intervju är oklart. Förmodligen skulle hon inte. Sådant

¹⁴⁴⁹ Johan T Lindwall. Victoria – Prinsessan privat. Mån-pocket, 2010.

kräver träning och den har hon inte. Dessutom tar hon allting personligt: ”Kritiseras monarkin kritiseras jag, Victoria, som den människa jag är, den jag försöker leva upp till och vara.”¹⁴⁵⁰

Journalisterna försöker ibland intervjuva hennes vänner och bekanta. I den mån dessa säger något brukar de bestraffas genom utfrysning. Någon anmälarfrihet finns inte när det gäller kronprinsessan. Då tidningarna skriver om något de inte borde känna till startar ett kompisdrev att ringa in den skyldige. Förmodligen är det inget uppbyggligt skådespel. Victoria ser all personjournalistik som ett sätt att djävlas: ”Allt rotande, tyckande och spekulerande i andras privatliv får mig att må illa. Om någon vill att jag ska veta något om henne så får personen väl berätta det.”¹⁴⁵¹ Hon brukar dock framhålla att så länge det som står om henne själv är sant bär hon inget agg även om det är pinsamt. Det finns ingen anledning att tro henne på den punkten. Victoria hade redan Amerikatiden – förmodligen påverkad av Tarras-Wahlberg – ett maniskt kontrollbehov av sin mediabild. ”Det är lätt att bli missförstådd. Man måste inte bara välja sina ord rätt, man måste också se till att det inte blir fel om de klipper ut ett citat som hänvisar till någon tidigare diskussion. En sådan rutin har jag ännu inte.”¹⁴⁵² När hovreportern Jenny Alexandersson intervjuade henne i Saudiarabien 2004 precis innan Brunei hade Victoria ännu inte uppnått denna färdighet eller inställning utan var fortfarande spontan. Tio år senare var hon och resten av kungafamiljen ”mediatränade” vilket i Alexanderssons beskrivning är ungefär att ingen av dem säger något förrän de talat med sin advokat. Ibland låter det som att Victoria trots det är öppenhjärtig men det är hon inte. Hon serverar skåpmat och plattityder, drar anekdoter, antyder och talar i gåtor när hon inte citerar sina föräldrar rakt av eller byter ämne. Journalister som Catarina Hurtig och Jenny Alexandersson har följt henne i veckor under hennes utlandsresor utan att hon sagt eller gjort något minnesvärt. Det förefaller slöseri med tid. Varför inte utnyttja dem när de är där 24/7?

*

Victorias officiella hovbiografier är: Elisabeth Tarras-Wahlberg ”Victoria – kronprinsessa av Sverige” (1995), Alice Bah & Elisabeth Tarras-Wahlberg ”Victoria, Victoria” (2002) och Herman Lindqvist ”Victoria – Drottning med tiden” (2009). Därutöver finns enstaka kapitel i Ken Olsson ”Victoria och 20 år med stipendiaterna” (1998), Catarina Hurtig ”Prinsessor” (2007) och Dag Öhrlund ”Älskade prinsessa, en resa genom Victorias liv” (2009). Tillkommer fyra förlovnings- och bröllopsbiografier: Andreas Utterström ”Daniel & Victoria” (2007), Jenny Alexandersson ”Förlovingen” (2009), Catarina Hurtig ”H.K.H. Victoria – Ett personligt porträtt” (2010) och Johan T Lindwall ”Victoria – Prinsessan privat” (2010 & 2012).

Samtliga dessa biografier propagerar för att Victoria genom sin härstamning, personlighet och utbildning är en utmärkt blivande statschef. Viss kritik har framförts mot biografiernas personbeskrivning – att den är så mager och tillrättalagd och mer ägnad att väcka sympati än att skapa förståelse för föremålet. Victoria har därför blivit en projektionsyta för recensenternas egna käpphästar: Björn af Kleen för ett komplicerat resonemang om hur hennes frånvarande föräldrar skulle ha skadat hennes förmåga till sociala relationer och att hon därför trivs bättre med sina husdjur som inte är lika krävande.¹⁴⁵³ Linnea Tillema grottar ned sig i hovjournalistiken kring henne – något jag själv avstått från: ”På så sätt ser vi i Victoriagestalten en kristallisering av det som kunde kallas den moderna kvinnans dilemma.

¹⁴⁵⁰ Alice Bah & Elisabeth Tarras-Wahlberg. Victoria, Victoria. 2002.

¹⁴⁵¹ Alice Bah & Elisabeth Tarras-Wahlberg. Victoria, Victoria. 2002.

¹⁴⁵² Lasse Bengtsson. Kronprinsessan Victoria och framtiden. TV4, 2001-03-10.

¹⁴⁵³ Björn af Kleen. Du, Victoria. Fokus, 2010-06-18.

Hur ska 'den nya kvinnan' förhålla sig till det omöjliga i uppmaningen 'Förändras, men fortsätt vara som vanligt!?' Hon vänder ut och in på sig själv för att bevisa sin duglighet på manlig mark, som statschef. Men lyckas bara på ett villkor: att hon förblir feminint pärlbeströdd och draperad i siden.¹⁴⁵⁴ Hanna Nordenhök ser henne som bortom mänsklig förståelse: ”Berättelsen om Victoria är nämligen bara en av många berättelser om tusentals medialt bevakade prinsessor i patriarkatets guldbur, dessa egendomliga, uppsminkade djur. Jag kan inte läsa Victorias drama som något annat än ett gisslandrama, och hennes kropp som själva platsen för den större maktordningens iscensättning. Hon förblir så att säga kronan på verket.”¹⁴⁵⁵

*

”Hovfotografen” Charles Hammarsten får väl anses som Victorias bildmentor: ”Under de första åren tyckte Victoria kameror var ganska irriterande. Hon gillade inte att posera. Vändpunkten kom i tonåren då hon började gestalta sin roll. Då blev hon intresserad av sitt utseende och insåg vem hon var. [Nuförtiden vill hon visa något med bilderna:] Att hon vill vara nära naturen, att hon trivs bäst i Storlien eller på Solliden där hon lever upp och slipper all uppvaktning. Samtidigt som hon inser sin plikt som offentlig person. Hon kan redan utstråla kunglighet samtidigt som hon är en vanlig 18-årig tjej när det passar.”¹⁴⁵⁶ – ”[Hans favoritbild av Victoria] är tagen på prins Eugens Waldemars Udde på Djurgården och föreställer Victoria framför oljeporträtten av sina kungliga företrädare. Där, framför dem alla, står Victoria i jeans, kavaj och boots – en kronprinsessa i tiden.”¹⁴⁵⁷

Hemkommen från New York experimenterade Victoria med sin image. 2002 lät hon fotografera sig i civila kläder för tidskriften Stockholm New – en serie svartvita och andra bilder där hon dramatiskt stirrar in i kameran.¹⁴⁵⁸ En av bilderna visades på Nationalmuseums utställning ”Bernadotter i svart och vitt” 2010. Det som kommenterades var dess karaktär av modefoto och att den på så sätt fångat tidsandan.¹⁴⁵⁹ 2003 dammsög amerikanska tidskriften Vanity Fair Europa på kungligheter – detroniserade och andra. Victoria lät sig fotograferas i full gala.¹⁴⁶⁰ Det är inget lyckat porträtt. Opersonligt och överarbetat. Efter det var det många beskrivningar av hur Victoria alternerade mellan sin roll som ”vanliga bussiga Victoria” och sin roll som kronprinsessa. Detta uppfattades både som en djup sanning om hennes personlighet och som framtvingat av monarkins situation. Hon fick inte bli för vanlig men inte heller för avvikande. Alternerade hon mellan ytterligheterna kunde hon vara både/och.

Victoria har ofta framhållit sitt ointresse av kläder men efter 30 tycks hon ha anlitat smakråd. Med sin vältränade kropp är hon bra på att bära upp enkelt skurna modeller. Dessa är ofta mycket smakfulla. Tidigare i livet kunde det bli lite vad som helst. Det finns t ex en mycket märklig ”balklänning” från 15-årsåldern med polkagrisprickar, puffärmar och en stor röd rosett på magen. Med tiden har garderoben växt. Hon har velat tona ned storleken på den trots att hon numera har tillräckligt många plagg för att behöva ett datorsystem att hålla reda på när hon använder dem. Hon har också en mängd matchande skor, märkesväskor och andra accessoarer.

¹⁴⁵⁴ Linnea Tillema. Prinsessan Victoria bit för bit. Dagens Nyheter, 2010-04-27.

¹⁴⁵⁵ Hanna Nordenhök. Prinsessan Victoria – ett kvinnooffer i männens monarki. Aftonbladet, 2012-04-04.

¹⁴⁵⁶ Sten Hedman. Nu kommer boken om kronprinsessan. Se & Hör, 1995:38.

¹⁴⁵⁷ Sten Hedman. Nu kommer boken om kronprinsessan. Se & Hör, 1995:38.

¹⁴⁵⁸ Royal. Stockholm New, 2002:12. [Foto: Mikael Jansson.]

¹⁴⁵⁹ Linn Anséhn. Bernadotter i tid och rum. Inst för konstvetenskap, högskolan i Karlstad. C-uppsats, ht 2010.

¹⁴⁶⁰ Young and Royal: Born to Rule. Vanity Fair, 2003:9. [Foto: Jonas Karlsson.]

*

Eftersom Victoria har ”final cut” på de officiella biografierna har hon redigerat bort allt som hon ogillar – främst då allt som har med hennes sociala relationer att göra. Hon framstår som ett ”socialt ufo”. Hennes kritik mot Johan T Lindwall har framför allt varit att han försökt återskapa dem. I Lindwalls version har hon faktiskt en tänkande och kännande omgivning – både föräldrar, syskon, vänkrets och författaren själv. Catarina Hurtig har försökt göra något motsvarande. Hon berömmar sig t o m av att vara ”buksvägerska” med Victoria. Det finns en viss desperation i allt detta. Ingen känner Victorias privatjag – förmodligen inte ens hon själv.

Mycket av det som traderas om hennes person verkar komma från fotografier: Victoria har lätt för att gråta både vid bröllop och begravningar. Hon är en ”fysisk” person med vilket menas att hon gärna tar tag i omgivningen. Ett tag var det mycket skratt och grimaser men det har hon slutat med.